

I sesija

2. Strateginiai ŽVP aspektai

TURINYS

1. Strateginis ŽVP įgyvendinimo pagrindas
2. ŽVP sąlygų sudarymas
3. ŽVP rėmimo skatinimas
4. Taikymo srities ir tikslų nustatymas
5. Strategijos rengimas
6. ŽVP strategijos įgyvendinimo pradžia
7. Stebėseną ir duomenų teikimas

Strateginis ŽVP įgyvendinimo pagrindas

Kodėl žaliajam viešajam pirkimui svarbi politinė vizija?

Pirkimo strategijoje **nustatoma, kaip turėtų būti organizuojamas pirkimas**, kad būtų galima įgyvendinti pirkimo politiką.

Strateginis ŽVP įgyvendinimo pagrindas

Kodėl žaliajam viešajam pirkimui svarbi pirkimo strategija?

„Viešieji pirkimai – strateginė priemonė ... [, bet]
... strateginės viešųjų pirkimų galimybės nėra pakankamai išnaudojamos.“

Komisijos komunikatas institucijoms
„Veiksmingi viešieji pirkimai Europoje ir
Europai“ (2017).

Strateginis ŽVP įgyvendinimo pagrindas

Kodėl žaliajam viešajam pirkimui svarbi pirkimo strategija?

Strategija padės ilgainiui **įtraukti tvarumą į pirkimo veiklą**, nes užtikrins:

- aiškius tikslus,
- atsakomybės sritis,
- nuolatinį tobulinimą.

Strateginis ŽVP įgyvendinimo pagrindas

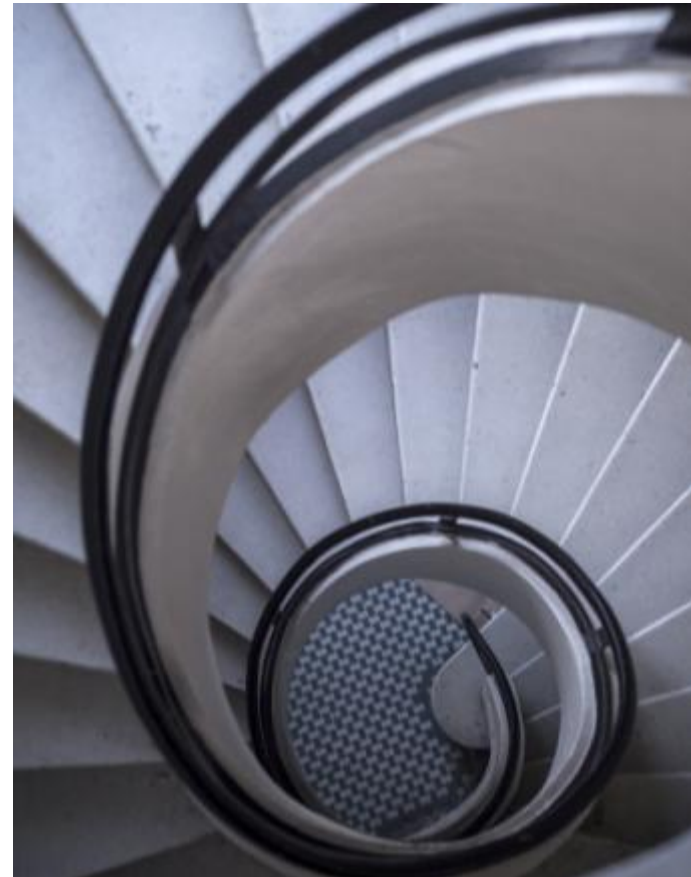
ŽVP įgyvendinimo strategijos pagrindas

Parengiamoji veikla

- Surinkti argumentus
- Sutelkti rėmėjus

Valdymo metodas

1. Taikymo srities ir tikslų nustatymas
2. Strategijos rengimas
3. Strategijos taikymo pradžia
4. Stebėsena ir duomenų teikimas

Argumentai ŽVP plėtrai

Kuo naudingi ŽVP?

- **Lengviau siekti aplinkosaugos politikos tikslų**, susijusių su klimato kaita, efektyviu energijos vartojimu, oro kokybe ir pan.
- **Didėja finansinis efektyvumas.**
- **Gerėja organizacijos reputacija.**
- **Mažėja** teisės aktų nesilaikymo rizika.
- **Skatinamos inovacijos** ir kuriami konkurencingi tvarūs sprendimai jūsų regione.

Argumentai ŽVP plėtrai

Ar egzistuoja susijusi politika?

ŽVP – tai priemonė, kuria galima siekti labai įvairių politikos tikslų.

Didinti energijos
vartojimo efektyvumą

Tapti CO₂ atžvilgiu
neutraliu miestu

Tiekti tik sertifikuotus
ekologiškus maisto
produktus

Gerinti tvarų judumą
mieste

Kurti žiedinę
ekonomiką

Nustatykite esamos politikos tikslus, kuriuos galite susieti su ŽVP įgyvendinimu.

Argumentai ŽVP plėtrai

Gerosios patirties nustatymas

Sprendimus priimantiems asmenims pateikite tikrų sėkmingų ŽVP pavyzdžių.

Daugiau informacijos rasite paskelbtuose atvejų tyrimų dokumentuose.

Europos Komisija nuo 2010 m.

skelbia gerosios patirties pavyzdžius:

https://ec.europa.eu/environment/gpp/case_group_en.htm.

Vykdam projektą **GPP 2020**,

paskelbta daugiau kaip 100 atvejų tyrimų:

<http://www.gpp2020.eu/>

Vykdam projektą **SPP Regions**,

paskelbta 40 ŽVP konkursų modelių:

<http://sppregions.eu/tenders/tender-models/>

Tinklas „Procura+“ yra parengęs

kiekvieno dalyvio veiklos profilį:

<http://www.procuraplus.org/public-authorities/>

Tvaraus pirkimo platformoje sukurta atvejų tyrimų duomenų

bazė: <http://www.sustainable-procurement.org/case-studies/>

Argumentai ŽVP plėtrai

Išsiaiškinkite dabartinę praktiką

Ženkite žingsnį atgal ir
panagrinėkite savo
esamas pirkimo
sistemas ir praktiką ...

... daugelis
organizacijų
supranta, kad
svarbiausi ŽVP
pamatai jau padėti.

Argumentai ŽVP plėtrai

Kaip rengiamas pirkimas?

ŽVP metodas priklauso nuo organizacijos struktūros

- Centralizuotas pirkimas?
- Decentralizuotas pirkimas?
- Kategorijų valdymo metodas?

Nustatykite organizacijoje taikomas pirkimo struktūras.

Kur esama geriausių įgyvendinimo galimybių?

Parama ŽVP politikai

Trys ŽVP politikos lygmenys:

1. Bendrasis įsipareigojimas
2. Susijusios politikos srities įsipareigojimas
3. Visa apimanti ŽVP politika

Parama ŽVP politikai

ŽVP politika. Didėjantys politiniai užmojai Barselonoje

2015 m. *techninės darnumo kriterijų taikymo instrukcijos*, skirtos dvylikai aukšto prioriteto pirkimo kategorijų.

2013 m. įsigaliojo *savivaldybės nutarimas dėl atsakingo viešojo pirkimo*.

2010 m. paskelbta *Darnios miesto tarybos konvencija*.

2006 m. *Žaliojo biuro programa* tapo + *Darnios miesto tarybos programa*.

2001 m. parengta *Žaliojo biuro programa*.

Parama ŽVP politikai

Vidaus dialogas ir komunikacija

Labai svarbu palaikyti nuolatinį dialogą su visais ŽVP įgyvendinančiais ir ŽVP poveikį patiriančiais subjektais.

Paklauskite savęs:

„Koks būtų idealiausias žaliasis
pirkimas *mūsų* organizacijoje?“

Taikymo srities ir tikslų nustatymas

Nustatykite savo tikslus

Taikymo sritis – kuriai jūsų organizacijos pirkimo veiklai taikoma strategija, atsižvelgiant į:

- **produktų / paslaugų kategoriją** – kurioms iš jų skiriate daugiausia dėmesio?
- **apimtį** – ar ji taikoma visai organizacijai, ar tik tam tikriems padaliniams?

Tikslai – kokius tikslus nustatote ir pagal kokius **pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius (KPIs)** vertinsite sėkmę?

Taikymo srities ir tikslų nustatymas

Taikymo srities nustatymas

Nustatykite prioritetines ŽVP kategorijas, atsižvelgdami į:

- aplinkos, socialinius ir ekonominius prioritetus,
- produktų ir (arba) paslaugų grupių svarbą biudžetui,
- gebėjimų lygį ir esamus išteklius,
- turimą tvaraus pirkimo patirtį,
- kolegų norą įgyvendinti ŽVP,
- reikšmingus sutarčių atnaujinimus,
- rinkos galimybės patenkinti darnumo poreikius,
- politinius arba teisinius veiksnius (t.y nacionalinės teisės aktus)

Taikymo srities ir tikslų nustatymas

Tikslų nustatymas

Aiškiai išdėstyti ŽVP tikslai:

- užtikrina **didelę politinę paramą** įgyvendinimui;
- rodo organizacijos **įsipareigojimą**;
- sukuria **pažangos vertinimo** sistemą.

Taikymo srities ir tikslų nustatymas

Tikslų pavyzdžiai

Su pirkimu susiję organizacijos tikslai

- Miestas įsipareigoja iki 2020 m. užtikrinti, kad 100 % pirkimų būtų taikomi darnumo kriterijai.
- Perkant iki 2025 m. užtikrinti, kad ŠESD kiekis sumažėtų X t.
- Perkant iki 2020 m. sutaupyti X GWh energijos.

Su pirkimu susiję kategorijos tikslai

- Iki 2020 m. užtikrinti, kad nė viename perkamame produkte nebūtų pavojingų medžiagų.
- Iki 2022 m. užtikrinti, kad naujai perkami viešieji autobusai atitiktų itin mažo teršalų išmetimo standartus.
- Iki 2025 m. užtikrinti, kad 100 % perkamos elektros energijos būtų pagaminta iš atsinaujinančiųjų išteklių.

Su pirkimu susiję veiklos tikslai

- Iki 2020 m. visiems pirkimo darbuotojams bus surengtas žaliųjų pirkimų mokymas.
- Visi darbuotojai organizacijos intranete galės susipažinti su ŽVP gairėmis.

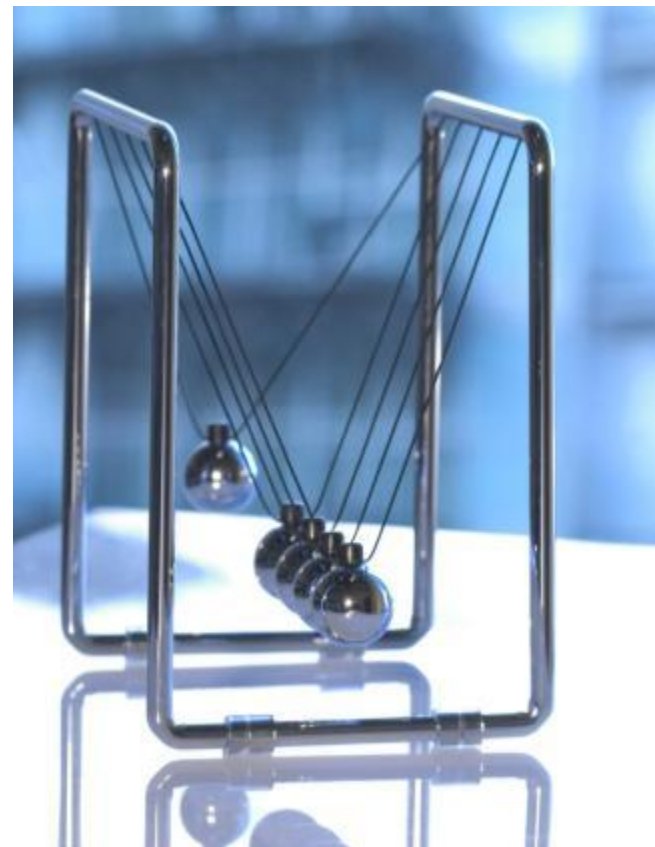
Strategijos rengimas

ŽVP veiksmų plano rengimas

Veiksmų plane turėtų būti pateikiama aiški praktinė informacija apie tai, kaip bus siekiama tikslų.

Nurodykite:

- veiklos ir tikslų mastą,
- susijusius suinteresuotuosius subjektus,
- paskirtą atsakomybę,
- esamus išteklius,
- įgyvendinimo priemones ir procedūras,
- susijusius pažangos rodiklius,
- laikotarpį.

Strategijos rengimas

Pirkimas

Nustatykite su pagrindinėmis produktų / paslaugų sritimis susijusius veiksmus:

- nustatykite tinkamus su aplinkos apsaugos pirkimu susijusius poreikius;
- įtraukite šiuos poreikius į aktualius konkursų dokumentus;
- vykdykite stebėseną ir praneškite apie veiksmus ir rezultatus.

Strategijos rengimas

Kiti veiksmai

- **Praktiniai seminarai ir mokymas** – telkite paramą ir ugdykite gebėjimus.
- **Darbo grupės** – įsteikite darbo grupę ir paskirkite jos koordinatorių.
- **Paskatos** – įtraukite ŽVP į pareigybių aprašymus ir atlyginimų peržiūrą.
- **Profesionalumo didinimas** – ar galite didinti pirkėjų profesionalumą rengdami išorės mokymus?

Strategijos rengimas

Komunikacija

Informuokite kolegas ir išorės suinteresuotuosius subjektus, įskaitant tiekėjus, apie strategiją ir tikslus.

- **Didinkite informuotumą** per seminarus / apskritojo stalo posėdžius, naujienlaiškiuose, organizacijos intranete.
- **Informuokite apie ketinimus tiekėjus**, skirkite jiems laiko ir teikite informaciją, kad jie galėtų prisitaikyti prie naujų reikalavimų.
- **Pristatykite veiklą** plačiajai visuomenei.

Strategijos rengimas

Veiklos rezultatų stebėseną

Įvertinti pažangą ir stebėti strategijos rezultatus ir tikslus reikės dažniau nei kartą per metus.

Nuo paprastos duomenų bazės, kurioje nurodytas ŽVP kriterijų įtraukimo laikas, ...

... iki sistemų, kurias galima susieti su elektroninio pirkimo platformomis.

Strategijos rengimas

Atsakomybės paskirstymas

Kas turėtų ir galėtų būti atsakingas už ŽVP įgyvendinimą?

Paskirti **ŽVP lyderį**,
kuris susietų
strategiją ir veiksmus

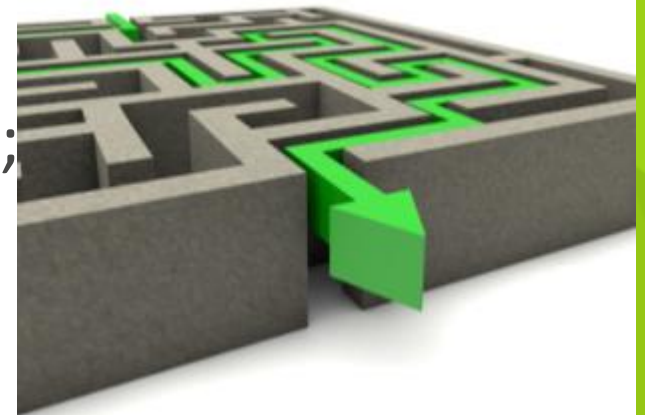
- Kas **vadovaus** ŽVP strategijai?
- Kas jau turi su ŽVP susijusių **žinių ir patirties**?
- Kuriuos **įtakingus suinteresuotuosius subjektus** reikėtų įtraukti?
- Ar reikia paskirti (arba įdarbinti) **specialių darbuotojų**?
- Kokių reikia **išorės ekspertinių žinių**?

ŽVP strategijos įgyvendinimo pradžia

Reguliari peržiūra

Stebėkite, kaip vykdomas veiksmų planas:

- **reguliariai jį naujinkite** ir teikite atitinkamus pranešimus;
- **reguliariai atlikite peržiūrą.**

Stebėseną ir duomenų teikimas

Vertinimas

Vertinant galima:

- patikrinti, ar **pasiekti tikslai**;
- nustatyti **patirtas problemas**;
- rengti **sprendimus**.

Stebėseną ir duomenų teikimas

Stebėsenos sistemos kūrimas

Šaltinis – „Ecoinstitut“ (2016).

Atvejo tyrimas. Flandrijos Vyriausybė

- Naudodamasi internetine sistema pagerino duomenų apie ŽVP rinkimą.
- Įtraukė į sistemą būtinuosius ŽVP kriterijus.
- Nuolat tobulina ir naujina sistemą, atsižvelgdama į pirkėjo gebėjimus ir rinkos pokyčius.

Su visa medžiaga galima susipažinti [čia](http://www.procuraplus.org/events/monitoring-webinar/).
(<http://www.procuraplus.org/events/monitoring-webinar/>)

Atvejo tyrimas. Metropolinė sostinės Romos miesto zona

- Užpildyti ir ŽVP koordinavimo tarnybai išsiųsti kiekvieno žaliajo prekių ir paslaugų pirkimo duomenų lapai.
- Tikrinami ir pranešami metiniai rezultatai.
- Jei nėra ŽVP duomenų lapo, internetinė stebėsenos sistema pirkimą sustabdo.

Stebėseną ir duomenų teikimas

Vertinimas

Atlikdami vidaus peržiūrą turėtumėte įvertinti:

- **veiksmų planą** – ar visi veiksmai buvo įgyvendinti taip, kaip planuota?
- **užmojai** – ar tikslų ir veiksmų užmojis nebuvo pernelyg platus arba siauras?
- **tikslai** – ar tikėtina, kad tikslus pasieksite?
- **įtraukimas** – ar pagal politiką ir planus buvo įtraukti kolegos ir kiti padaliniai?

Daugiau gairių ir parama

„Procura+“ vadovas

(3-iasis leidimas, 2016)

Pirmenybė žaliajam pirkimui!

(3-iasis leidimas, 2016)

Žiedinių pirkimų gairės (2017)

Gerosios patirties pavyzdžiai

**ŽVP pagalbos
tarnyba**

Daugiau pagalbos
ŽVP klausimais
nemokamai
suteiks ES

pagalbos tarnyba

Asociacijos „Vietos valdžios institucijos už tvarų vystymąsi“ (ICLEI) Europos Komisijai parengtas priemonių rinkinys

Modulio autorius – „Vietos valdžios institucijos už tvarų vystymąsi“ (ICLEI).

Savininkas, redaktorius – Europos Komisija, Aplinkos generalinis direktoratas, 2019.

Nuotraukos: leidus „Pixabay.com“ pagal „Creative Commons“ (CCO) licenciją.

Atsakomybės ribojimo pareiškimas: Šis priemonių rinkinys yra orientacinis Komisijos tarnybų dokumentas; jis negali būti laikomas kaip nors privalomu šiai institucijai. Nei Europos Komisija, nei jos vardu veikiantys asmenys nėra atsakingi už šiame dokumente pateiktos informacijos panaudojimą.